

Düşünüm

Sayı 8 / Nisan 2018

U.Ü. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere mirası olan cumhuriyetimiz, O'nu yitirişimizle birlikte dipsiz bir bataklığa saplandı sanki. Durmaksızın artan bir ivmeyle gericiliğin, yayılmacılığın, yoksulluğun, tembelliğin ve ahlaksızlığın karanlığında eriyip tükeniyor. Yurdumuzu tüketenlerin alaylı gözleri, halkın mağrur bakışlarıyla kesişiyor. Aydını, öğrencisi, emekçisi; içi alaz alaz yansa da dili tutulmuş, elleri bağlanmış gibi bekliyor.

Atatürkçü Düşünce Topluluğu olarak, her türlü olanaksızlığa karşın bu gidişi tersine çevirmeyi, özbeöz sorumluluğumuz sayıyoruz. Bu karşı çıkışımızın yöntemini belirlerken gerçekçi, tutarlı, bilgili ve direktken olmamız gerektiğini biliyoruz.

Yalnızca eylemde bulunarak, yürüyerek, slogan atarak; benzer düşüncede olduğumuz insanlarla bir araya gelip karşılaştığımız olaylara atıp tutarak bu sıfatlara sahip olamayacağımızın da bilincindeyiz.

Üzerimizdeki karanlığın ancak bilimle, sanatla, felsefeyle ve bunları temel alan her türlü düşünsel eylemle aydınlatılabileceğini görüyoruz. Dolayısıyla her türlü öznel varoluşun temeli olan üretme eyleminin içinde bulunmayı, özlem duyduğumuz aydınlık günlere ulaşmanın zorunluluğu sayıyoruz.

Seçkin ve yetkin bireylerin ortak özelliği olan üretme alışkanlığını üniversitemize kazandırmak istiyor, bu uğurda çalışıyoruz. Kurtuluşumuzun olanca yöntemi, bundan ibarettir.

“Eğer bir milletin kurtarıcıya gereksinimi yoksa artık millet olmuştur. Sakın kurtarıcı bekleme; yoksa sana karşı olan vazifemi yapamadım sayarım.”

Mustafa Kemal Atatürk

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE TOPLULUKLARI ÜZERİNE

Atatürkçü Düşünce Toplulukları, üniversitelerimiz bünyesinde kurulan, belli bir görüşe sahip insanları bir araya toplayan yapılardır. Ülkemizin varoluşundan beri; ama özellikle son zamanlarda büyük çaplı sorunlarla uğraştığı göz önüne alındığında, bu tür bir yapının varlığı büyük önem kazanmıştır. Zira dünya ölçeğinde bir karşılaştırma yapıldığında, gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ayrımın azalacağı yerde büyüdüğü; ve sözde gelişmekte olan ülkelerin siyasal, iktisatsal, kültürel ya da toplumsal her türlü yarışımın dışında kalmaya başladığı görülür. Belirtilmelidir ki ülkemiz, bu durum içerisinde bir istisna değildir.

Bu noktada bizler, yani kurumumuzun adını aldığı ideolojinin sahipleri; dünyanın büyük bölümünü sömürerek elde ettiği emek artıklarıyla kazandığı gücü üretim alanına aktararak güçlenen yayılmacılığın karşısında başarıyla durmuş; ve hatta onu tarihte ilk kez olmak üzere yenilgiye uğratmış Atatürkçülüğü, bugün içinde bulunduğumuz koşullar altında dahi biricik çıkar yolumuz olarak görürüz. Ancak karşıdevrim olarak adlandırdığımız bilinen süreç içerisinde ülkemiz siyasası Atatürkçülük ilke ve görüşlerinden uzaklaşmış, bürokrasisi Atatürkçülerden tasfiye edilmiş, aydını bastırılmış ve hemen her toplumsal alanda süregelen bir çöküş başlamıştır.

Yurdumuzun durumu apaçık ortadayken düşüncelerini beyan etmekten çekinmeyen biz Atatürkçülerin omuzlarına büyük görevler yüklenmektedir. Şairin dediği gibi: *“Yarım bizden sorarlar.”* Şu an pek de övünülecek bir düzeyde bulunmayan Atatürkçü düşüncenin ilkin doğru anlaşılması, ardından geliştirilmesi ve son olarak insanlara iletilmesi gibi görevler ve bunların türevleri bizi beklemektedir.

Kuşkusuz ki hiçbir kişi ya da örgüt, sırf Atatürkçü sıfatı dolayısıyla doğruluk savında bulunamaz. Sözünü ettiğimiz görevler, yani Atatürkçülüğün her anlamda yükseltilmesi, ulaştırılması gereken sonuç olarak Atatürkçüler arasında bir uzlaşma sağlıyorsa da bu amaca ilerlerken kullanılan yöntemler arasında birtakım ayrılıklar ortaya çıkıyor. Bu ayrılıkları ortaya koymadan önce dile getirilmesi gereken temel nokta şudur: Atatürkçülüğün istenilen konuma gelebilmesi için önkoşul, nitelikli insandır.

Atatürkçü Düşünce Toplulukları, her türlü işlevinden önce üniversite topluluklarıdır. Bilindiği gibi üniversiteler, bir ülkenin geleceğini temsil eder. Oradan yetişecek öğretmenler, hukukçular, mühendisler, doktorlar, sanatçılar ve bilim insanları; o ülkenin gelecekteki yöneticisidirler. Bu kişiler ne kadar seçkin ve yetkin olurlarsa ülkenin yönetimi de aynı ölçüde seçkin ve yetkin olacaktır.

Bu noktada bir özeleştiri yapmaktan korkmamalıyız: Kendisini Atatürkçü olarak adlandıranlar, bireysel gelişimlerini sağlamak adına gerekli özverilerde bulunmuyorlar. Kendimize şu soruyu soralım: Yakın zamanda Atatürkçülük bir siyasal başarı kazandığı takdirde ülke yönetiminde bulunacak olanlar, gerçekten yeterli düzeyde olacaklar mı? Eğer bu soruya hiç çekinmeden, aklımıza gelen her alan için *“Evet!”* diyemiyorsak işler yolunda gitmiyor demektir.

Aslında Atatürkçü Düşünce Toplulukları tam olarak burada devreye giriyor. Şöyle söyleyebiliriz: Bu toplulukların temel amacı, ülkenin gelecekteki yöneticilerinin Atatürkçü düşünceyi benimsemiş ve bu bilince ulaşmış insanlar olmasıdır. Buna kısaca Atatürkçü bir kadro oluşturma çabası da diyebiliriz.

Buradan yola çıkarak şu yorum yapılabilir: Atatürkçü Düşünce Topluluğu gibi bir kurum, üniversitelerimizde oluşturulduğuna göre isabetli bir sorun tespiti yapıp bu soruna mantıklı bir çözüm sunulmuş demektir. Nitekim bu çözüm, bizim gibi insanları bir araya toplamayı nispeten de olsa başarmış. Ancak hiç çekinmeden söyleyebiliriz ki çözüm için sunulan tedavi, şu an işlemiyor. Eğer işliyor olsaydı, onlarca yıldır var olan Atatürkçü Düşünce Toplulukları, mezun ettiği binlerce öğrenciyle birlikte belirgin bir fark yaratmış olurdu.

Topluluklarımızın bünyesinde sorunlar olduğu kabul edildiği takdirde bu sorunların belirlenmesi aşamasına geçilebilir. Bu sorunlara sunulan çözüm önerileriyle birlikte aslında bir Atatürkçü Düşünce Topluluğu'nun nasıl olması gerektiğine ilişkin yorumlar da yapılmış olacaktır.

Yukarıda Atatürkçü kadroların oluşturulması gerektiğinden ve bu kadroların seçkin ve yetkin bireylerden oluşması gerektiğinden söz ettik. Bu zorunluluğun yerine getirilmesi, elbette Atatürkçü Düşünce Topluluğu'nun sorumluluklarının başında gelir. Sık sık toplumun geniş bir kesiminden yakını ve insanların değişmesi gerektiğinden söz ederiz; ama genellikle kendimizi es geçeriz. Halbuki insanın çevresini etkilemesinin tek yolu vardır: Örnek olmak. Ülkenin geleceğinde söz sahibi olduğunuzu iddia eden bizler, kuşkusuz ki çevremize örnek olarak değişimi başlatmalıyız. Denilebilir ki Türk Devrimi'nin kaldığı yerden devam etmesi için gereken en önemli koşul, kendi bireysel devrimimizi gerçekleştirmeştir.

Peki bireysel devrimden kasıt nedir? Bir Atatürkçü Düşünce Topluluğu üyesi, öncelikle okuduğu bölümde başarılı bir öğrenci; ardından iş hayatına atıldığında, içinde bulunduğu meslek dalında aranan bir kişi olmalıdır. Kadrolarımızın mesleki yeterliliği sağlanmadan ülke çapında yaşanacak iktisadi bir kalkınmadan kesinlikle söz edilemez.

Elbette meslek başarısı, işin yalnızca bir boyutu. Kişi, bu özelliğini Atatürkçü düşünce ile harmanlayıp ulusçu, yayılcılık karşıtı ve laik bir bilinç kazanmalı. Bu uygar düşüncelerle ufku açılan genç sanatla, bilimle, felsefeyle de uğraşmalı; ve çok yönlü bir bireye dönüşmeli. Atatürkçü bir bireyin nasıl olması gerektiğini anlamak için Atatürk'e bakmak yeter. Hiç kimsenin itiraz edemeyeceği üzere kendisi son derece seçkin, bilgili ve çok yönlü bir insandı.

İşte Atatürkçü Düşünce Topluluğu, bu uzun ve özveri isteyen yolda Atatürkçü gencin en büyük yardımcısı konumundadır. Hatta söylediğimiz gibi, temel varoluş nedeni budur; eğer bunu başaramıyorsa ortada ciddi bir sorun var demektir. Topluluk, tasarlayacağı ve gerçekleştireceği etkinliklerle kişinin bu çabasının desteklemeli; üyelerine öğrenebilecekleri, tartışabilecekleri ve en önemlisi üretebilecekleri bir ortam sağlamalıdır. Bu gerçekleştiği takdirde hem topluluk üyelerinin niteliksel gelişimi sağlanacak hem de dışarıdan topluluğa bakan nitelikli bir kişinin topluluğa kazanımı sağlanacaktır.

Bildiğimiz gibi içinde bulunduğumuz kurum, bir **“düşünce topluluğu”**. Dolayısıyla düşünsel yönden eyleme geçilemiyorsa bu durumun üzerine gidilmelidir. Gelgelelim topluluk üyeleri, düşünsel yeterlilikten uzak olmasına karşın fiziksel eylemlerle kendilerini tatmin ediyorlarsa ortada yine bir sorun var demektir. Yürüyüş ve protesto gibi fiziksel eylemler, her ne kadar kişiye yararlı bir iş yapmış duygusu veriyorsa da gerçek ne yazık ki öyle değil; salt fiziksel eylem, ancak zaman yitimidir. Atatürk'ün Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra söylediği şu söz, çok anlamlıdır: **“Hiçbir zafer, gaye değildir. Zafer; ancak kendisinden daha büyük olan bir gayeyi elde etmek için gerekir en belli başlı vasıta. Gaye, fikirdir. Zafer, bir fikrin üretilmesine hizmet nispetinde kıymet ifade eder. Bir fikrin üretilmesine dayanmayan bir zafer, payidar olamaz. O, boş bir gayettir.”**

Buradaki zafer, fiziksel bir eylemin başarıyla sonuçlanmasını ifade etmektedir. Ana düşünce ise fiziksel eylemin; ancak ve ancak düşünsel eylem sonucunda ulaşılmış ereğe varılması için kullanılması gerektiğidir. Atatürk'ün bizlere miras bıraktığı bu yaşamsal öğüt, zamanımızı verimli kullanmamız açısından bulunmaz bir değer taşımaktadır. Atatürkçü Düşünce Topluluğu, bu denklemde düşünsel eylemin gerçekleşeceği yerdir. Bunun topluluk üyelerince anlaşılması ve benimsenmesi gerekmektedir. Topluluğun bireye katkısı sahada değil, beyinde olmalıdır.

Şu ana dek toplulukların tikel yapılanmalarından söz ettik. Ancak bir bütün olarak da değerlendirme yapılabilir. Aynı hedefe varmak isteyen ayrı üniversitelerdeki topluluklar, elbette birlikte çalışabilir. Bunun için

yalnızca erekte değil, o ereğe ulaşılmaya çalışırken kullanılan yöntemde de uzlaşmak gerekir. Bu yöntem, yazının başından beri sözünü ettiğimiz gibi düşünsel ve bilimsel bir temelin sağlanmasıdır. Bu sağlandığı takdirde nesnel bir odak kazanmış topluluklar daha sağlıklı iletişim kuracak, yanlış anlaşılmanın önüne geçilecek ve daha sağlıklı bir iş bölümü gerçekleştirilecektir.

Bu uzlaşının sağlanmasını engelleyecek tek etken, toplumların bireysel gelişim aşamasındaki sorumluluklarını yerine getirmemesi değildir. Herhangi bir siyasal partiye, derneğe ya da bir sivil toplum örgütüne bağlanan topluluk; doğal olarak kendi iç devinimleriyle değil, bağlandığı kurumun dayatmalarıyla yol alacaktır. Bu durum, kesinlikle ulaşmak istediğimiz nesnel ve bilimsel temelin oluşmasını engelleyecek; ve Atatürkçü düşüncenin yoluna taş koyacaktır.

Hepsinden önce herhangi bir parti, dernek ya da sivil toplum örgütünün üniversite içinde yapılması yanlış bir durumken bunun Atatürkçü Düşünce Topluluğu içinde yaşanması, kabul edilebilir değildir. Bu tür kurumlar, hem düşünsel eylemimizi sınırlayarak bizi fiziksel eyleme yönlendirecek, yani bizi insan gücü olarak kullanacak, hem de kurumlar arasındaki düşünsel ayrılıklar, özlemini duyduğumuz Atatürkçüler arasındaki birliği önleyecektir.

Yukarıda söylenenler, topluluk üyeleri hiçbir örgüte katılamaz ya da hiçbir fiziksel eylemde bulunamaz diye anlaşılmalıdır. Bu tür bir durum elbette olabilir. Burada anlatılmak istenen, Atatürkçü Düşünce Topluluğu'nun ilkesel olarak bağımsızlığı konusunda açık bir tavır koyması gerektiğidir.

Son olarak Atatürkçü düşünce derken kastedilen, iyi anlaşılmalıdır. Bilindiği gibi Atatürkçülük, her türlü inancı reddeder. Bu demektir ki durağanlıktan uzak, son kertede devingen bir yapıya sahiptir. Öyle bir düşünce yapısını savunuyoruz ki çağın gerektirdiği her olguyu benimseyebiliriz. Atatürk'ümüz, bunu şöyle ifade eder: **“Medeniyetin gerektirdiklerini yapmak, insan olmak için kafidir.”** Bu durum, pek çok ideolojik tartışmanın önüne açıyor gibi görünse de aslında olaylara değişik açılardan yaklaşmamızı; ve pek çok ayrı çözüm yolunu duymamızı olanaklı kılıyor.

Bu düşünsel birikimin sağlanabileceği en doğru yer ise hiç kuşkusuz, Atatürkçü Düşünce Topluluğu'dur. Bu mirasın ve sorumluluklarımızın bilincinde olduğumuz takdirde başarılı olamayız için hiçbir neden yoktur.

Uludağ Üniversitesi
Atatürkçü Düşünce Topluluğu

ATATÜRK ve FELSEFİ BAKIŞ

Furkan KAYABAŞI

Felsefe, ahlak gibi tanımlamalar yapmadan önce onların temelindeki düşünceyi tanımlamak herhalde daha doğru olacaktır. Lamartine; *“düşünen ben değilim, benim yerime fikirlerim düşünür”* derken insanların birbirinden farklı fikirleri olduğunu bu yüzden de düşüncelerin değişiklik gösterdiğini dile getirmiştir. Enver Ziya Karal'a göre düşünce, *“kişinin ölümünden ve bedensel varlığının zamanla çürümesinden sonra kendisinden kalan ve yaşamaya devam eden şeydir. Düşünce, zamanın eskitemediği, çürütüp yok edemediği ruhi varlıktır. İnsana insan özelliğini veren güçtür. Bir tek sözle, ruhtur”*.

Atatürk'ün *“İnsanlığı istediği gibi kullanan güç, düşünceler ve bu düşünceleri görüp gösteren ve yayan kimselerdir”* sözleri düşünceyi, insanlığı yönlendiren güç olarak tanımlamaktadır. İnsanlar ya da toplumlar düşünce ile geliştiği gibi düşünce yardımı ile şekillenir. Düşüncenin boyutu ne olursa olsun düşünmeyen bir toplum gelişimden uzaktır. Uğur Mumcu *“O'nun Türk ulusuna yaptığı hizmetlerin en büyüğü bilimsel düşünceyi anlamayı ve yaymayı, Türk devrimlerine temel yapmış olmasıdır”* sözleri Atatürk'ün düşünceye verdiği önemi göstermektedir. *“Birey düşünür olmadıkça, yığınlar istenilen yöne herkesçe yöneltilebilir. Kendini kurtarabilmek için her bireyin kendi kaderi ile doğrudan doğruya ilgilenmesi gereklidir”*. Düşüncelerin doğru yöne yöneltilmesi bir yığının bilinçlenmesi anlamına gelmektedir. Düşünen insan kendisi ve geleceği için gerçekleri kabullenebilecek ve gelişime açık olacaktır.

Descartes'e göre *“kesin olan bir şey var, bir şeyin doğru olduğundan şüphe etmek, şüphe etmek düşündürür. Düşünmekse, var olmaktır. Öyleyse var olmak şüphesizdir.”* Descartes, *“düşünüyorum, o halde varım. İlk bilgim bu sağlam bilgidir. Şimdi bütün öteki bilgileri bu bilgiden çıkarabilirim”* derken düşünmenin, insanın gelişimi için en önemli hareket noktası olduğunu dile getirmektedir. Descartes, *“düşünmekten doğrudan doğruya kendiliğimizden fark edeceğimiz şekilde olup biten bütün şeyleri”* anlamaktadır. Böylece yalnız anlamak, istemek, hayal kurmak değil duymak da düşünmekle aynı şeydir. Düşünen şey, şüphe eden, anlayan, kavrayan, tasdik eden, inkar eden, isteyen, istemeyen, hayal kuran ve duyan bir şeydir.

Her insan eylemde bulunmadan önce düşünür sonra harekete geçer. Düşünmek, gelişime açık olmayı ve ilericiyi içinde taşır. Düşünce insan için bir amaç olmalı, düşünceye ulaşmak için araçlar edinilmelidir. Atatürk de *“Hiçbir zafer amaç değildir. Zafer ancak kendisinden daha büyük olan bir amacı elde etmek için başlıca bir araçtır. Amaç düşüncedir. Zafer bir düşüncenin gelişmesine hizmet ettiği oranda değerli olur. Bir düşüncenin üretilmesine dayanmayan zafer sürekli olmaz. O boş bir çabadır. Her büyük meydan savaşından, her büyük zaferin kazanılmasından sonra yeni bir dünya doğmalıdır. Yoksa başlı başına zafer boşa gitmiş bir çaba olur.”* sözleri ile düşünceye hizmet etme gerekliliğini vurgulamaktadır. Hayatta her şey, insan düşüncesinden çıkar ve sonuçta da düşünceyi geliştirme amacı taşır. En önemli zafer, düşünce ile yapılan ve düşünceyi ileriye taşıyandır.

Atatürk'ün düşüncelerinde usçuluk (rasyonalizm) ve olguculuk (pozitivizm) felsefi görüşlerinin izleri görülür. Atatürk daima düşüncenin gelişiminden yana olmuştur. Düşünen bireyler aynı zamanda bilimin üstünlüğünü kabul ederek, fikirlere körü körüne bağlanmayarak akıl yolu ile karşılaştırma edebilenlerdir. Ona göre, bir toplumda bilim geliştikçe ve yaygınlaştıkça bir toplumun ilerleyişi de hızlanacaktır. Toplumun ilerici ve düzgün işleyişinde organizmacı bir işbölümü ve dayanışmayı öne çıkaran Durkheim ve Comte'un düşüncesinin Pozitivizm adı altında saydamlaşan felsefesinin temelinde tabiat ve fen kanunlarının insan toplumlarının şekillenmesine de uygulanabilir olduğu yatmaktaydı. Bu haliyle pozitivizmin, söz konusu kuşağın bir temsilcisi olarak, Atatürk'ün, pozitivizm düşüncesinin, gerek fikir ve gerekse uygulamalarından etkilendiği söylenebilir.

Atatürk felsefeyi, *“çölde sıcak kumlar içinde cayır cayır yanan tutuşan, dili, damağı kuruyan seyyahın (gezginin), ufukta teşekkül eden (oluşan) serabı (hayali) su zannederek arkasında koşmaya benzer”* biçiminde tanımlamaktadır. Başka bir konuşmasında felsefeyi, evren karşısında insanın akılcı davranışı olarak tanımlar. *“Bu yüzden önemlidir. Bu yüzden felsefe bilmeyen insan, edebiyatçı da politikacı da olamaz. Felsefe bilmeyen bir asker, belki savaş kazanır ama savaşı anlayamaz”* Atatürk için felsefeden anlamak her aşamada önceliklidir. Öncelikle hayatı ve anlamını bilmek ve yapılan herşeyin zevkine varmak için felsefe oldukça önemlidir.

Atatürk felsefenin yanında filozoflar için de **“Benim felsefe ile aram ne kadar iyi ise filozoflarla da o kadar açık! Bütün filozofların hastalığı her şeyi bir tek nedene bağlamaktır. Kimi bütün yeryüzü bilmecesini tanıı açar der, kimi her şey monard’tır diye direnir; kimi ateş, su, toprak der, kimi de kalkar ille madde diye tutturur. Her birinin bir gerçek payı vardır elbette. Ama ‘payı’ vardır. Her şeyin aslı maddedir ve insanı madde kanunları yönetir, dersin; karşına bir idealist çıkar, bütün madde kanunlarını alt üst eder! Ne çıkar dinler ne öğüt; inancının doğrultusunda yürür gider.”** sözlerini sarf ederken sabit fikirlerden aslında hoşlanmadığını göstermektedir. Atatürk daima durumun şartlarına göre düşünür ve asla tek bir doğruya bağlı kalmaz. Doğruya ulaşmak için her uygulamaya açıktır. Dogma haline gelmiş kalıplaşmış fikirlerin yerine yenilerini getirmeye çalışması onun bu yönünü açıkça göstermektedir. Prensibi, **“her olayı kendi kanunları içerisinde incelemektir. Ama hiçbir zaman insanı ve evreni gözden kaçırmaz. Savaşı iyi yapabilmek için savaşı gözden kaçırmayacaksınız! Gözden kaçırdın mı, savaşı kazanırsın ama harbi kaybedersin”**. Atatürk’ün felsefi görüşü içinde neden sonuç ilişkisi kurmak vardır. Hiçbir olgu diğerinden bağımsız gelişmez ve hiçbir şeyin tek bir sebebi yoktur. Hayat içinde bunu böyle düşünmek gerekir. Gerçekleşen her şeyde dış çevre gözlenmeli ve ona bağlı sonuçlar çıkarılmalıdır.

Filozoflar çeşitli felsefi görüşler geliştirirken bazen oldukça karamsar tutumlar sergiliyor ve evren karşısında kendini bir nokta olarak görüyor. Atatürk bu felsefeciler için şu sözleri kullanmaktadır: **“Vakti ile kitaplar karıştırdım. Hayat hakkında filozofların ne dediklerini anlamak istedim. Bir kısmı her şeyi kara görüyordu. -Madem ki hiçiz ve sıfıra varacağız, dünyadaki muvakkat ömür esnasında neşe ve saadete yer bulunmaz – diyorlardı. Başka kitaplar okudum; bunu daha akıllı adamlar yazmışlardı. Diyorlardı ki: mademki sonu nasıl olsa sıfırdır, bari yaşadığımız müddetçe şen ve şatır olalım. Ben kendi karakterim itibarı ile ikinci hayat telakkisini tercih ediyorum. Fakat şu kayıtlar içinde: Bütün insanlığın varlığını kendi şahıslarında gören adamlar bedbahttır. Besbelli ki o adamlar fert sıfatı ile mahvolacaklardır”**.

Bu sözleri onun felsefi görüşünü ortaya çıkarmaktadır, hayatı hiçbir zaman boş görmemekte ne yaparsa hayatta mutluluk için yaptığını dile getirmektedir. Ancak hiçbir zaman bu mutluluk adına yaratılan her şeyi emri altına alamayacağı bilincine de sahip görünmektedir. Bu nedenle hiçbir zaman yaptıklarını büyütmemiş, kendini insanların üzerinde görmemiştir.

Atatürk sosyal insanın çıkarlarını iki şekilde tanımlar: bunların bir bölümü kişisel diğer bölümü ise ortaktır. Toplum yaşamını ise ortak çıkarlar belirler. En iyi kişi kendinden çok, bir üyesi olduğu toplumu düşünen, onun varlık ve mutluluğuna kendini adayan insandır. Hiç kimse kendini bir ulusun mutluluğundan daha fazla düşünmemelidir. Eğer biri kendi mutluluğunu bir ulusun mutluluğundan daha fazla düşünüyorsa o kişinin ahlaki değeri ikinci derecedir. Bencillik kişisel olsun, ulusal olsun her ne sebeple olursa olsun her zaman kötüdür. Başkasına olan kötülük, bize kötülüktür. Bu yüzden iyiliği sevmek kötülükten kaçınmak lazımdır. Yüksek ve insancıl olan düşünce **“Herkes, kendi için değil; herkes, herkes için”** düşüncesidir.

Bir amaca yürürken özel düşünceleri bir tarafa bırakmak gerekmektedir. Başarının tek yolu budur. Kişisel çıkarlarımızdan arınmak hem bir yönetici için hem de çalışanlar için oldukça önemlidir. Her türlü tartışma ve eleştirinin başlangıç noktası, kamunun iyiliği düşüncesi olmalıdır. Bu düşüncenin temelinde de yüksek ahlaki bir değer olmalıdır.

A. Ravlinson’a göre Atatürk, **“Kuvvetli karakterli.... bir adam olarak, hiçbir zaman şahsi şöhret ve yükselme peşinde koşmayan, ülkesinin menfaatlerini her şeyin üstünde tutan ve ülkesi için en faydalı bir sonuca varmaya çalışsan, kuvvetini, damarlarına işlemiş olan görev duygusundan alan, vatanseverliğe olan bağlılığı dolayısı ile vatandaşlarının birbirinden çok ayrı olan eğilimlerini kaynaştırabilen ahlaklı bir liderdir. Bir işin ahlaki bir değeri olması, ayrı ayrı insanlardan daha yüce bir kaynağı olmasından ileri gelmektedir. O kaynak toplumdur, ulustur. Öyle ise ahlak kişilerden ayrı ve bunların üzerinde, ancak sosyal ve ulusal olabilir. İşte bu; ‘ulusun düzeni ve sükunu, bugün ve gelecekteki refahı, mutluluğu, kurtuluşu ve güvenliği, uygarlıkta ilerleme ve yükselmesi için; insanlardan her konuda ilgi, gayret ve gerektiği zaman canını verebilecek ‘ulusal bir ahlak’ır. Mükemmel bir toplumsa ulusal ahlakın gerekleri, o toplumun bireyleri tarafından adeta düşünülmezsizin, vicdani ve hissi bir sebeple yapılır”**.

Atatürk’e göre bir insanın yaşadıkça mutlu olması için gerekli olan şey, kendisi için değil, kendisinden sonra gelecek kuşaklar için çalışmasıdır. Hayatta tam zevk ve mutluluk ancak gelecek kuşakların şerefi, varlığı ve mutluluğu için çalışmakta bulunabilir. En mutlu olanlar da hizmetlerinin bütün kuşaklarca meçhul kalmasını tercih edebilenlerdir. Uluslar yerleştikleri arazinin gerçek sahibi olmakla birlikte, orada insanlığın vekilleri olarak bulunurlar.

Atatürk'e göre ahlak bir ülkenin en önemli niteliğidir. Yönetimin başarısı için öncelikle ahlaki yöneticilere ve çalışanlara ihtiyacı vardır.

“Hangi ırka mensup olursa olsun, milletler unutmamalıdır ki milli büyüklüğün yegane şartı yüksek bir ideale ve buna ulaşmak için sağlam bir ahlaka sahip olmalıdır. Roma ve İtalya gibi olağanüstü şeyler meydana getiren bir halk da hayat hazinesini kuramaz. Fakat millet kuvvetini kullanmak konusunda hata yapmamalıdır. Her milletin en büyük ihtirası zeka, seciye ve ahlakça ilerlemek olmalıdır.”

Atatürk'e göre mutluluk arayışı ve ulusal ahlaktan başka bir de özgürlük arayışı ve görev duygusu temel olarak alınmalıdır. Öyle ki *“Özgürlük, benim karakterimdir”* der. Ona göre özgürlük olmayan bir ülkede ölüm ve yok oluş vardır. Her ilerlemenin kurtuluşun sebebi özgürlüktür. *“Ancak özgür düşünceli insanlar ki vatanlarına faydalı olabilirler.”* Ulusal ahlakın, özgür fikirlerle beslenip güçlenmesini savunur. Tehdit esasına dayalı ahlakın bir erdem olmadığını, ona güvenilemeyeceğini belirtir. Ona göre ahlak kanununun temeli, kişisel sorumluluktur, *“Sorumluluk yükü her şeyden, ölümden bile ağırdır”*.

Dura'ya göre Atatürk'ün ahlak anlayışı, Democritus'tan Hobbes'a uzanan *“Hazzı ara, elemden kaç”* felsefesi ile Spinoza'nın *“kendini koruma içgüdüsü”* kavramı ile başlar. Çalışmayı ve zihinsel gelişmeyi, sofistler gibi, yüksek ahlakın koşullarından sayar. Koyu bir bencillik ahlakına kesinlikle karşıdır. Onun ahlak görüşü, Shaftesbury ile olgunlaşan *“benci eğilimlerle özgeci eğilimleri dengeleme”* ahlakını kapsar ve onu aşar: Auguste Comte'un mutlak özgeci ahlakına, Kant'ın özgürlük ve görev, Hegel'in *“üstün bir nesnel düzene bağlanma”* ahlakına, kısacası, Aydınlanmanın tarih boyunca getirdiği ahlak görüşlerinin bir sentezine yükselir. Bu öyle bir ahlaktır ki, en üstün ideali, bütün insanlığı kucaklama ve kendini onun hizmetine adama idealidir.

Atatürk'ün devlet yönetiminde kullandığı birinci etik kural, belli bir yönetime bağlı olmanın yanında yönetimi sorgulayabilmektir; yani yönetime körü körüne bağlı olmamaktır. *“Milletin şahıslara, kendini unutacak ve kaptıracak kadar tutkun olması iyi netice vermez, bunun tarihte misalleri çoktur”*. Devlet yönetimindeki en önemli kural da budur. Bireylerin, denetleyici olmasından yanadır. Asıl önemli olan onların nasıl yönetildiğidir. Bir yönetim ya da yöneticiye sahip olmak sadece diğerlerinin isteklerini yerine getirmek değildir.

Devlet yönetimindeki ikinci etik kural, makam kaygısı taşımamaktır. İnsanlık için çalışan her birey ahlaki bir üstünlüğe sahip olup *“milletin sinesinde serbest bir fert olmak kadar dünyada bahtiyarlık var mıdır? Gerçekleri bilen, kalp ve vicdanında manevi ve kutsal hazlardan başka zevk taşımayan insanlar için ne kadar yüksek olursa olsun, maddi makamların hiçbir kıymeti yoktur”*. Hiçbir kamu görevlisi makam kaygısı gütmemeli aksine daha iyi nasıl yöneteceğine bakmalıdır.

Üçüncü etik kural kim olursa olsun alkışlanmayı beklememektir. Her hizmetin bir karşılığı vardır. O da, devlet yönetimi açısından bakıldığında toplumun huzur ve refahını, gelişimini ve yükselişini sağlamaktır. *“Şu ve bu tarzda, kuş beyinli kimselere kendinizi beğendirmek hevesine düşmeyiniz; bunun hiçbir kıymeti ve ehemmiyeti yoktur. Eğer şunun bunun güler yüz göstermesinden kuvvet almaya tenezzül ederseniz haliniz bilinmez fakat gelecek çürük olur”*.

Dördüncü en önemli ilke, her zaman ve her ne şekilde olursa olsun dürüst olmaktır. Yaptığı her işin hesabını verebilmektir. Her görevli, görev tanımını iyi bilmeli ve yapabileceği işi iyi tespit ederek her yükün altına girmemelidir. *“Yemin, mukaddes bir sözleşme demektir. Namus sahibi olan bir kimse verdiği sözden dönmez”*.

Atatürk'ün sahip olduğu etik anlayışı bu dört ayak üzerine oturttüğünü ileri sürebiliriz. İster devlet yöneticisi olsun ister bürokrasinin içindeki herhangi bir görevli olsun sorgulayıcı, dürüst, sözünü tutan, makam kaygısı taşımayan bireyler olmalıdır. Tüm kamu görevlileri bu özellikleri kendine kural edinirse yönetim o zaman başarıya ulaşabilecektir. Kamu görevlileri öncelikle gelişime açık ve sorgulayıcı olmalıdır. Bir yönetime körü körüne bağlılık gerilemeyi de beraberinde getirecektir. Çalışanlar dürüst olmalıdır. Her görevli kendinden emin, iş tanımını bilen, kendi çalışma alanı içinde dürüstçe çalışmalıdır. Görevliler hizmetleri yerine getirirken öncelikle topluma nasıl yararlı olacağını düşünmeli, hizmet karşılığında maddi her hangi bir şey beklememelidir. Atatürk için kamu görevlilerinin davranışlarının sınırı bu şekilde çizilmiş olacaktır.

KÖY ENSTİTÜLERİ: ANADOLU'NUN AYDINLIK GELECEĞİ

Ayşe DEMİRALP

Köy Enstitüleri...Bir devrin köylü çocuklarının en büyük şansı...Ülke üzerinde görülmuş en güzel eğitim sistemini barındıran okullardı aynı zamanda. Atatürk'ün Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitim sistemini iyileştirmek adına Türkiye'ye çağırdığı eğitim kuramcılarında John Dewey'in "yaparak, yaşayarak okulda öğrenme" sistemini esas almış, ismini bile duyunca pek gururlandığım, aynı zamanda yok oluş hikayelerini duyunca kahrolduğum eğitim kurumumuz.

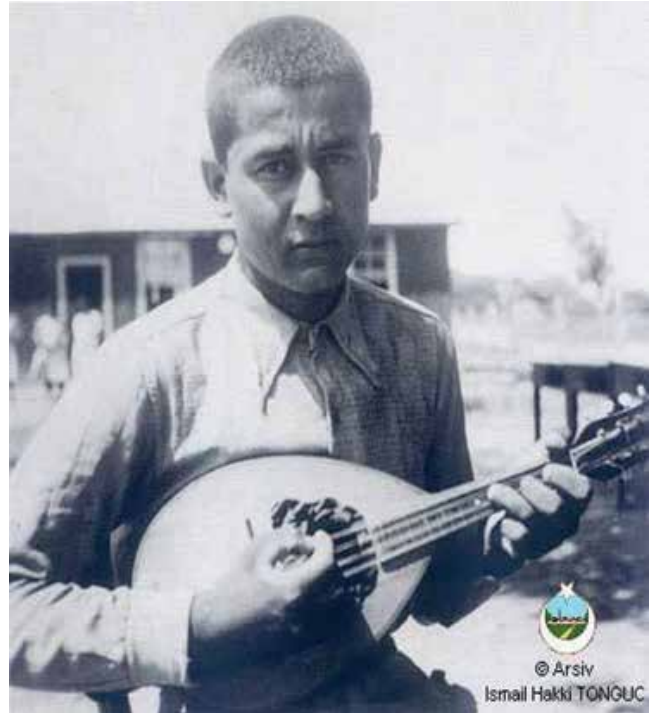
Köy Enstitüleri, 78 yıl önce 17 Nisan 1940'ta kuruldu. Enstitülerin kurucularından Hasan Ali Yücel, Saffet Arıkan'dan sonra Milli Eğitim Bakanlığına getirildi. Yücel, İsmail Hakkı Tonguç'u ilköğretim Genel Müdürü olarak atadı. Binlerce öğretmenin yetiştiği, onlarca köyde binlerce çocuğun, gencin, yaşlinın, kadının, erkeğin okuma yazma ile tanıştığı ve bilimden sanata, tarımdan sağlığa pek çok konuda aydınlanma düşü gerçekleşti. Sistem köylülerin yine köylüler tarafından eğitildiği bir yapıyı öngörerek yola çıktı. Eğitimciler köylüye hem okuma yazma öğretiyor, hem de yurttaşlık bilgisi öğretiyordu. Onların yetiştirdiği eğitimciler de diğerlerine...

Bu şekilde 7 yılda tam 8 bin eğitimci yetişti. Bunca güzel şey barındıran bir eğitim kurumu bir çok kesimden eleştiri almaya başlamış üstelik muhafazakar yazarlardan bazıları enstitüler hakkında "*Komünist Yuvası*", "*Bayrakta Ay-Yıldız yerine Orak-Çekiç*" kullanıyorlar gibi söylemlerle ortaya çıkmışlardı. Muhafazakar yazarlardan Necip Fazıl Kısakürek ise, Köy Enstitüleri hakkında şu ifadeleri kullanır: "*Köy enstitülerinin komünizmle şu alakası, bu alakası yok. Orak-çekiç yapmışlar, yapmamışlar, âdiyat bunlar. Köy enstitülerinde bir tek ruh vardı, mazarından bezdirme, özünden bezdirme, bir mevhum cihan vadetme ve o cihanın istikametini ister istemez oralarda aratma. Bütün sistem buydu. İşte gördünüz eserlerini. Nitekim oradan gayet temiz Türk çocukları da kendi öz sütleri sayesinde kendilerini kurtarabildiler. Hükümetin, o devirde tutumu yürekler acısındır! O kadar ki, güya bir anti-komünizm devam etmektedir, devlet de buna-taraftar: Hatta mikrobu himayeye kadar gider!*". Necip Fazıl, Hesaplaşma adlı kitabının 125 ile 126. Sayfalarında bu söylemlere yer verir. Peki insanları bu denli korkutan, bu denli düşündüren konu neydi? Elbette ki Nüfusunun sadece %5'inin okuma yazma bildiği bir ülkede, Anadolu'nun gariban köylü çocuklarının okuyup ülkeyi medenileştirme çabası içerisine girecek oluşuydu. Herkes her şeyin farkındaydı elbette. Gelelim Necip Fazıl'ın yabancılaştırma iddiasına.

Örneğin, Hasanoğlan Köy Enstitüsü Yıl Sonu Mezuniyet Töreni Programı Şöyleydi:

- İstiklal Marşı
- Konuşma korusu (sağlık kolu mezunları)
- Marş ve türküler (Akın Marşı, Halay Başı Türküsü)
- Oyunlar (Arpazlı, Biço)
- Mandolin konseri (Arılar, Semada Yıldızlar - öğretmen kolu mezunları)
- Marş ve türküler (Vatan Marşı, Ördek isen Gölle Gel Türküsü - yüksek kısım mezunları)
- Keman konseri (Mozart'tan rondolar; Allegro Vivo, Allegro A'la Turca - güzel sanatlar kolu)
- Temsil (Anton Çehov'un Teklif adlı oyunu)
- Konuşma ve diploma töreni
- İleri Marşı (toplucu)
- Zeybek ve oyunlar (dışarıda toplucu)

Bu şekilde bir Tören Programı olan Enstitüler nasıl olur da yabancılaştırma kavramı ile ilişkilendirilebilirdi? Mandolin çalmak, Mozart klasiklerinin dinlemek yabancılaştırma olarak karşılanıyorsa, bunun altında bir art niyet aranmalıdır. Niçin çok ünlü bir Mandolin sanatçısı yetiştirmeyelim, ya da Mozart'ın en ünlü eserleri niçin her kesimde bilinip çalınmasın? Var olanın üzerinde çeşitlilik sağlanmasın?

Köy Enstitülerinde Enstrüman çalan bir çocuk

İsmail Hakkı Tonguç'un Sanat Eğitimi Anlayışı

Tonguç, güzel sanatlar derslerine özel bir önem vermiştir. O, Güzel sanatların toplumun sadece seçkin kesiminin ilgileneceği bir alan olmadığını düşünüyordu ve köy enstitülerinde güzel sanatlar derslerine verdiği önem bu düşünceden kaynaklanmaktaydı. Bu düşüncesini gerçekleştirmek için çalışmalar yaptı. Ona göre güzel sanatlar eğitimi bireyin psikolojik gelişimi açısından oldukça faydalıydı. Derslere öğrencilerin aktif olarak katılımı, önemliydi. (Türkoğlu, 1997, ss. 274,275).

İsmail Hakkı Tonguç, enstitüdeki sanat eğitimi sisteminde her öğrencinin şarkı türkü söylemek, halk oyunlarını oynamak, nota bilgisine sahip olmak, en az bir müzik aletini çalabilmek, resim yapabilmek, her şeyden önemlisi ise çevre bilincine sahip bir birey olarak topluma faydalı olmak becerilerine sahip olmasını amaçlamıştır. (Türkoğlu, 1997, s. 274). Köy enstitülerinde modern eğitim verilirken güzel sanatlar alanında da dönemine göre çağdaş bir eğitim sistemi uygulanmıştır. Bu enstitülerde yıl boyunca üretilen sanat eserleri yılsonu sergilerinde sergileniyor, bu sergi ve sanat etkinliklerine devlet yöneticileri de iştirak edip Köy enstitüleri ve buralardaki sanat eğitimini desteklediklerini gösteriyorlardı. (Tunç, 2009, s. 30). Köy enstitülerinin amaçlarından biri toplum kültürünü geliştirmektir. Bu amaç için bulunacak kaynak ise halkın kendisiydi. Halkın kendi kültürü, halkın gelişimi için hazır idi. Hazırda olan bu kültürün, uygun bir sanat eğitimiyle desteklenmesi, Tonguç'un önem verdiği bir husus olmuştur. (Türkoğlu, 1997, s. 274).

Köy enstitülerinde sanatın her alanında dersler verilmiş, dersler resim -iş, müzik, tiyatro, halk oyunları, el işleri, el sanatlarını kapsıyordu. Öğrencilere bireysel yaklaşım sisteminin kullanıldığı eğitim metodu uygulanmış, bu metot her öğrenciye yetenekleri doğrultusunda sanat eğitimi verilmesi amaçlanmış, her öğrencinin yeteneklerine göre gelişimi hedeflenmiştir. (Ülkü, 2008, s. 37). Köy enstitülerinin kurucularından biri olan İsmail Hakkı Tonguç aynı zamanda resim-iş öğretmeni idi. Bu kişi, sanat eğitiminde estetik değerlerin öneminde değinmiş, güzel sanatlar eğitiminin öğrencinin sağlıklı bir ruh gelişimi için gerekli olduğunu düşünüyordu. Almanya'daki okullardaki sanat eğitimi yöntemlerini inceleme fırsatı bulan Tonguç, orada ve diğer Avrupa ülkelerinde edindiği tecrübeleri ve bilgi birikimlerini Köy enstitülerinde uygulamaya çalışmıştır. Sanat eğitiminde yaratıcılık üzerine durmuştur. (Ülkü, 2008, s. 38).

Köy enstitülerdeki sanat eğitimi kapsamında verilen dersler Resim- Elişleri (daha sonra bu dersin adı değiştirilecektir), Müzik, Tiyatro, Köy El Sanatları, Biçki Dikiş, Nakış. Resim-Elişleri dersi enstitülerde önem verilen bir ders olmuştur. Öğrencilerin gözlemleri, araştırmalarını resim, çizim, kroki gibi yollarla estetik biçimde anlatabilme, renk bilgisi ve beğenileriyle sanat ürünü oluşturabilme becerileri kazanabilmesi amaçlanmıştır. Desenleri inceleyerek özellikle milli desenleri motifleri incelemek onlar üzerinde çalışarak onları değerlendirme ve yeni motifler oluşturabilme yeteneğinin kazanılmasına da önem verilmiştir (Koç, 2013, s. 281). Hayal gücüne dayanarak serbest konulu resim yapılması, öğrencinin basit resim tekniklerinin öğrenmesi ve kurşun kalem, mürekkep ya da boyalar ile bu teknikleri yaptıkları resimlerde uygulaması dersin hedeflerinden idi (Türkoğlu, 1997, s. 279). İsmail Hakkı Tonguç'a göre bu dersin amacı, öğrencilere beceri kazandırmak vasıtasıyla sanat zevki aşılardı. Bu derste enstitü çevresini güzelleştirmek de ders içeriklerden biri idi. Bu ders, resmi olarak haftada bir saat olarak müfredatta yer almıştı, fakat gayri resmi olarak ders saatleriyle sınırlı değildi. Bu dersin içinde karakalem, mürekkep resmi, boya kullanarak resim yapma gibi konular vardı.

Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsünde, ayrıca heykel, modelaj kursları 3. sınıf öğrencilerine verilir. Bu kurslardaki eğitim sonrasında üretilen sanat eserleri sergileniyordu. (Koç, 2013, s. 351). Bunun yanı sıra tezyini sanatlar dersi de eğitim müfredatı kapsamına alınmış, bu derste Türk süsleme motifleri öğretilmiş, öğrencilerin bu motifleri, inceleyip değerlendirilip yeni kompozisyon oluşturma becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. (Koç, 2013, s. 352). Burada ayrıca açık hava tiyatrosunda da öğrenciler tarafından eğitici, kültürel yerli ve yabancı oyunlar sergilenmiştir. Tiyatro oyunları kız erkek bir oynanmış, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın yürütülmüştür.

1940'lar Hasanoğlan Köy Enstitüsü.
Kız öğrenciler sahnede, cumhurbaşkanı izliyor.

2018 Yılı. Meclis Başkanı İsmail Kahraman,
kadın oyuncularını yasaklamış, erkekleri izliyor.

78 Yıl önce her şey ayarında gidiyorken bugüne baktığımızda gerici, yobaz bir bakış açısıyla hem kadının sosyal yaşamındaki yeri arka plana itiliyor, hem de sanata verilen değer yerle bir oluyor.

Köy Çocuklarının "**Baba**" diye hitap ettikleri İsmail Hakkı Tonguç, Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Ve Oğlu Can Yücel'in "Çağın En güzel Gözlü Maarif Müfettişi" şeklinde betimlediği Babası Hasan Ali Yücel'in eğitim ile ilgili söylediği önemli sözler şunlardır;

"Elimden gelse bütün dünya okullarının programlarına insanın insanı sömürmemesi adlı bir ders koyardım."

"İnsan olarak yaşayabilmek için hava su gibi doğal koşullar arasında eğitim, öğretim ve kültür de bulunacaktır."

"Geleceğin savaşı beyin savaşı olacaktır. Bu savaşın zaferi eğitim yoluyla kazanılacaktır."

Buradaki eğitim enstitü çocuklarını eğitmekle kalmamış fiziksel olarak da ciddi değişimlere uğratmıştır.

"Burada Mehmet Taşçı'nın Savaştepe'de 5 Yıllık eğitim sonunda geçirdiği ciddi değişimi görüyoruz. Gariban bir Anadolu evladı iken, gayet modern kendinden emin, mutlu bir cumhuriyet gencine dönüşümü gerçekten müthiş!"

Türkiye'yi 21 etkinlik alanına ayırmış olan köy enstitüleri, Edirne'den Kars'a kadar köylüler arasındaki iletişimi, imceyi sağlayan ve geliştiren kurumlara dönüşmüştü. Bu iletişim, ülkü birliği en güzel anlatımını omuzda çapa elde kitap uygulamaya giderken söylenen marşlarda, özellikle Ziraat Marşında bulmuştu.

ZİRAAT MARŞI

Sürer, eker biçeriz, Güvenip ötesine;

Milletin her kazancı, Milletin kesesine

Toplandık baş çiftçinin, Atatürk'ün sesine

Toprakla savaş için, ziraat cephesine

Biz Ulusal varlığın temeliyiz, köküyüz;

Biz yurdun öz sahibi, efendisi köylüyüz

İsmail Hakkı Tonguç Enstitü Öğrencileriyle.

Hasan Ali Yücel Enstitü Öğrencisiyle Sohbet Ediyor.

AYDINLIĞA KARIŞMIŞ KARA BULUTLAR: ENSTİTÜLERİN KAPANIŞ SÜRECİ

Bazı güçler Köy Enstitüleri yasasını baştan beri istemiyorlardı, hatta kabulünden sonra da aleyhine propaganda yapmaya devam ettiler. Büyük toprak ağaları, henüz çok yeni kurulmuş Enstitülerden korkuyor hatta şöyle söylüyorlardı; *"Bunlar yetiştiklerinde bizim kafamızı keserler"*. Daha sonra çoğunluğu Toprak Ağası, Köy Ağası, Şeyh, Dede olan üyeler Demokrat Parti'de yer alınca *"Şeyhlerin eli öpülüyor, Ağalara itaat edilmiyor, Bilime önem veriyorlar, Ağalığı ve Köylünün fakirliğini sorguluyorlar, Hak hukuk aramaya çalışıyorlar"* diyerek Enstitülere karşı çıkıp kapatılması için her türlü komployu, iftirayı işleme geçirmişlerdir. Bu gençlerin çoğalmasında birçok insanın menfaatlerine dokunacağı kaçınılmaz.

Bir gün, Kepritepe Köy Enstitüsüne giden İsmet İnönü, bir kız öğrenciye çantasında neyin olduğunu sorar. Kız öğrenci çantasını açıp gösterir, bir parça ekmek, bir parça köfte ve bir de Dünya klasiklerinden bir kitap vardır. İnönü çok mutlu olur, Etrafındakilere dönerek *"Ne zaman ülkede erinden generaline, sade vatandaşından cumhurbaşkanına kadar herkes, ekmekle kitabı bir araya getirebilirse, işte gerçek kalkınma o zaman başlamış demektir."* Der. Yandaşlarının baskılarına dayanamayarak Tonguç ile Yücel'i görevden alarak, MEB'na Reşat Şemsettin Sirer'i getirir. Kendisine enstitüleri düzenleme görevi verilir. Bir gün, Tonguç'a "Seni ve senin gibilerin çoluk çocuklarıyla beraber bellerini kıracağım" dediği bilinir. Tonguç ve 9 eğitimciyi yetki gelince hemen görevden almıştır.

Enstitü'de Tarım Dersi

Fırsat Eşitliğinin Haritası

Sirer tarafından değiştirilen program, daha sonra yönetime gelen Demokrat Partili Bakan Tefik İleri tarafından 1954 yılında kapatılmış, yerine geleneksel ilköğretim okulları kurulmuştur. Talip Apaydın'a göre stratejik bir hata olarak İnönü, bir çok devrim gibi Enstitüleri de çok partili demokrasiye yem olarak yedirdi. Ama biliyoruz ki Enstitülerin kuruluşunda çok fazla emeği olan İsmet İnönü, bu duruma en çok üzülenlerden biridir.

Yani sonuç olarak, 1950 seçimlerinde iktidara gelen Demokrat Parti, 27 Ocak 1954' de 6234 nolu yasa ile uygulamaya tamamen son vermiştir.

Köy Enstitülerinde toplam olarak 17342 öğretmen yetişmiştir. 1398'i bayan, 15943'ü erkektir. Yine bu okullarda 7300 Sağlık Memuru, 8756 eğitimci yetişmiştir.

Son olarak İsmet İnönü'nün bir sözünü sonuçlandırabiliriz:

"Köy Enstitülerini" Cumhuriyetin eserleri içinde en kıymetlisi ve en sevgilisi sayıyorum. [İsmet İnönü, 1941].

Hasan Ali Yücel, İsmail Hakkı Tonguç ve İsmet İnönü Hasanoğlan'da Enstitülü Öğrencilerle

ÜLKEMİZDE

Eray KILIÇ

Ülkemizde, eğitim tüm yurttaşlar için bir haktır. Anayasamızın 42. maddesinde de belirtildiği üzere; kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Ayrıca İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinin 26. maddesine göre de her şahsın öğrenim hakkı vardır. Elbette, yurttaşlarımızın bu hakkını elinden almak, bir zümrenin veya kişinin iki dudağının arasından çıkacak cümlelere bağlı değildir; tabi ki bahsedilen ülke faşizm veya dikta ile yönetilmiyorsa.

Hem anayasamızda hem de İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinde düşünce ve kanaat hürriyetinin yanı sıra herkesin düşüncelerini ifade edebilme özgürlüğü de bulunmaktadır. Bu doğrultuda, birileri düşüncesi ve bu düşüncüyü dile getirmesi nedeniyle eğitim hakkından yoksun bırakılıyorsa orada bir sorun vardır.

Ki, sorun yalnızca eğitim hakkı da değildir. Her türlü muhalif görüş hakarete uğruyor, “*çapulcu*” oluyor, “*terörist*” olarak adlandırılıyor ve kaşla göz arasında susturuluyor; kendini çeşitli bahanelerle parmaklıkların ardında buluyor.

İlk olarak, liselerde Ülkü Ocakları'na, üniversitelerde MTTB'ye ve türdeşlerine izin verenlerin, karşıt görüşü engellemesi, ne eşitlik ne de adaletle bağdaşmaktadır. Unutulmamalıdır ki, üniversiteler özgür düşüncenin merkezi olan birer eğitim yuvasıdır.

Ayrıca, insanları geçmişte olduğu gibi “*Komünist*” diye fişlemek, her ne kadar gülünç olsa da, 1848'de yazılan o ünlü manifestonun ilk cümlelerinde de belirtildiği üzere “*Komünist heyula*” sözüne uygundur. Ne yazık ki bu görüş, Köy Enstitüleri'ni, komünizm propagandası yapıldığını öne sürerek kapatan görüşle aynıdır.

Bunun yanı sıra, “*Komünist*” sözcüğü, “*vatan haini, terörist*” gibi ifadelerle yan yana kullanılsa da bunun amaç ve nedeni, bunları bir bütün halinde gören bir algı yaratmak ve bunu sürdürmektir; yarım asırdır olduğu gibi. Ancak, oluşturulmak, daha doğrusu yaygınlaştırılmak istenen görüşe rağmen, rahatlıkla söylenebilir ki; bu insanlar asıl yurtseverler olmuştur. 1959 Küba Devrimi, 20. yüzyılda Latin Amerika, Filistin, Vietnam Halkları ve tabi ki de kendi halkımız,

bunun en büyük örneklerindedir. Her türlü baskıya, işkenceye rağmen ölümü göze alarak mücadelelerine devam etmişlerdir. Emperyalizme karşı mücadele verirken, 6. Filo'yu kible kabul edenler tarafından hedef haline gelen kitle için de “*Komünist*” söylemi, bir nefret söylemi olarak, kullanılmaktaydı.

Son olarak, bu işin komünistlerle sınırlı kalmayacağı bariz bir şekilde görülmektedir. Yıllardır olduğu gibi, belirli adlandırmalar altına muhaliflerin toplanacağı açıktır. Tüm bu engellemeler, baskılar; susturulamayan herkesin karşısına bir duvar olarak çıkarılacaktır. Bunun gerçekleşmesi için, birilerinin çıkıp açıklama yapması yeterli olacaktır.

Boğaziçi Üniversitesi'ndeki olaylar sonrasında gelişen süreçte de, bir konuşmanın ardından yapılan operasyonlarla -operasyonları protesto eden öğrencilerle birlikte- 25 kişi gözaltına alınmış, 9'u hakkında -apar topar- tutuklama kararı çıkmıştır. Sonrasında ise, tutuklanan arkadaşları için mektup kampanyası düzenlemesi nedeniyle tutuklanan bir öğrenciyle birlikte sayıları toplamda 10'a ulaşmıştır. Yaklaşık olarak iki haftada sonuçlanan bu olay, en basit davaların bile aylar sürdüğü ülkemizde, hukukun da diğer şeyler gibi keyfi yürütüldüğünün göstergesidir.

Ve bizler, bugün, tüm bunların karşısında, özgür ve aydın bir Türkiye'ye inananlar olarak bunun mücadelesini sürdürmezsek; hepimiz, komünist olsak da olmasak da, nefret oklarının hedefi haline gelip, hain olarak adlandırılacağız; halkına ihanet edenler tarafından.

KRİZLERİN SONUCU: AK PARTİ

Onur POLAT

Yazı dizimizi, ele alınan neoliberal dönüşüm sürecinin (1980-2001) ürünü olan iktidarı, Şubat 2001 krizi ardından günümüze kadar ekonomik bir bakışla değerlendirerek noktalayacağız.

Bu satırları okuyan birçok kişi bu dönemde yapılanların sonuçlarının doğrudan etkisi altında olduğunu düşünürsek, en ilgi çekici olan noktaya geldiğimizi söyleyebiliriz.

2001 Krizini somutlaştırmak adına bir şeyler söyleyerek devam etmek gerekirse; Türkiye’de toplumsal tepkinin en yüksek olduğu krizdir. Tepkinin bu noktaya gelmesinin önemli sebeplerinden birisi de 1999 yılındaki büyük Marmara depreminin doğurduğu ekonomik sıkıntılardır. Dikkat çeken önemli bir nokta ise 2002 yılı sonbaharında yapılan genel seçimlerde, 2001 Krizi sırasında iş başında olan 3 partinin (DSP, MHP, ANAP) de büyük bir oy kaybıyla parlamento dışında kalmasıdır. 2008 krizinde iş başında olan hükümet ise oy kaybetmek bir kenarda dursun, oylarını artırarak iktidar olmuştur. Bu sonuca göre krizler karşısında oluştan tepkinin dönemlere göre farklılık göstermesiyle birlikte, 2001 krizinin ülke içindeki sorunlardan, 2008 krizinin ise ülke dışındaki başka bir ülkeden (ABD) kaynaklanmasının yarattığı algının bir sonucu olduğu düşünülebilir.

Hemen hemen birçok kaynakta ilgilendiğimiz dönem 2 bölümde ele alınarak açıklanmaya çalışılıyor. Bunlardan ilk bölümü, 2001 krizi ardından “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” (Tablo 1) olarak adlandırılan ve temelde bu krizin çıkmasına sebep olan etmenlerin tabiri caizse ortalık durulduktan sonra uygulamaya konulduğu süreci içermektedir. İkinci bölüm ise bizi teğet geçtiği söylenen dünyadaki 2008 Küresel Finansal Kriz dönemi sonrası ele alınarak tamamlanmaya çalışılmıştır.

2001 Krizi Sonrası

Bir önceki yazıda belirttiğimiz dönemin önemli aktörlerinden Kemal Derviş’in belirlediği ekonomik yol haritası uygulanmaya devam etmektedir. Fakat artık ekonominin dümeninde Ali Babacan vardır.

Krizi izleyen birkaç yılın en belirgin özelliklerinden birisi kurumsal yapıda yeni bir anlayış ortaya çıkmasıdır. Kuşkusuz bu yeni kurumsal yaklaşımın ana sebebi, kriz sürecinde de etkisini artıran IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlardır. Bu dönem uluslararası finansal piyasalarda kredi olanaklarımızın hızla artması da bu görüşü destekler niteliktedir.

Merkez Bankası Nisan 2001’deki yasal düzenleme ile bağımsız bir kurum haline gelmiş ve bu sayede hükümet güdümünden kurtarılarak, fiyat istikrarına odaklanması sağlanmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) bu dönemden sonra kurulmuş ve işlevi uluslararası şartlara uygun hale getirilerek krizlerden birinci derecede etkilenen bankacılık sektörüne yönelik etkinliği artırılmıştır.

Çok ciddi özelleştirmeler ve yabancı sermaye yatırımları birbirini besleyen unsurlar olarak bu dönemde karşımıza çıkmışlardır. 1980’lerde dönüşüm; “*merhaba*” diyerek 7-8 yıl gündem dışında kalmış, 1990’lı yıllarda çeşitli yasal engellerle karşılaşmış ve 2000’li yılların ortalarında ise artık büyük bir hız kazanmıştır. “*Doğrudan yabancı yatırımlar 2002-2004 dönemindeki ortalama 1,9 milyon dolarlık düzeyinden 2005 yılında 9,0 milyar dolara yükseldi. Sonrasında daha da hızlanarak, 2006’da 19,3 milyar dolar, 2007’de 19,9 milyar dolara sıçradı.*” (Fikret Şenses, İktisada Farklı Bir Giriş, 1.b., İstanbul: İletişim Yayıncılık, 2017, s. 250)

Bahsettiğimiz yasal engellerin kriz sürecinde kaldırılmasıyla birlikte özelleştirmeler; halkın sermaye piyasası yoluyla katılımından vazgeçilmekle birlikte, blok satış yöntemine geçerek gelir dağılımındaki makası da iyice açmıştır. Bu özelleştirmeler hepimizin bildiği gibi daha çok yabancı yatırımlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Buradaki yabancı yatırımların özelliklerinden yola çıkarak yaptığımız temel eleştiri ise yabancı yatırımların Türkiye’deki mevcut işletmelerin satın alımı ve gayrimenkul satışlarından kaynaklı olması dolayısıyla imalat sektöründen büyük ölçüde uzak durmasına bu sebeple işsizliğin azalmasına bir katkısının olmaması noktasındadır.

Tablo 1. Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı

PROGRAMIN UNSURLARI	PROGRAMIN HEDEFLERİ	PROGRAMIN UYGULAMA ARAÇLARI	PROGRAMIN SONUÇLARI
Yapısal Yenilemeler	TCMB’nin özerkliği ve piyasa ekonomisinin düzenlenmesi	TCMB Kanunu, doğal tekelere ve ağı endüstrilerine yönelik düzenleyici kurum yasaları	Telekomünikasyon, Tütün, Şeker ÜstKurullarının oluşturulması
Bankacılık Sistemi Reformları	Sağlam bankacılık sistemi rasyolarının oluşturulması	Bankacılık kanunu	BDDK’nın kurulması, TMSF’ye işlerlik kazandırılması
Faiz ve Kambiyo Politikaları	Yatırımcılar için orta vadeli perspektif sağlanması	Kur sistemleri	Dalgali kur sistemine geçilmesi, yönetimli dalgalanma, örtülü kur çapasının uygulanması
Ekonomik Büyüme Stratejileri	Sıkı maliye politikası, anti-enflasyonist yaklaşım, istikrarlı ekonomik büyüme	Yüksek Oranlı Faiz Dışı Fazla, Cari Açık/Millî Gelir Oranın kontrolü ve finansmanı	Düşük kur politikasıyla oluşan cari açığın dış borçlanma rakamlarına yansımaları

Kaynak: Onur Sungur - 2000 Sonrası Türkiye Ekonomisi

2008 Krizi ve Sonrası

2008 Küresel Finans Krizi ABD'de başlayan ve kısa sürede küresel nitelik kazanan bir krizdir. Çıkış nedenlerini ele alan birçok ayrıntılı çalışmanın olması ve konumuzun Türkiye ekonomisi olması nedeniyle ana hatlarıyla bahsedilip, daha çok bizi ilgilendiren kısmı üzerinde durulacaktır.

Çıkış noktası ABD'deki konut piyasasından kaynaklanmakla beraber kriz tüm dünyada etkisini hissettirmiştir. Türkiye ekonomisi açısından krizinin etkilerinin 2009 yılında -4.8 küçülme ile kendini gösterdiği bilinmektedir. Bazı çevrelerin söylediği gibi teğet geçmediği aşikardır.

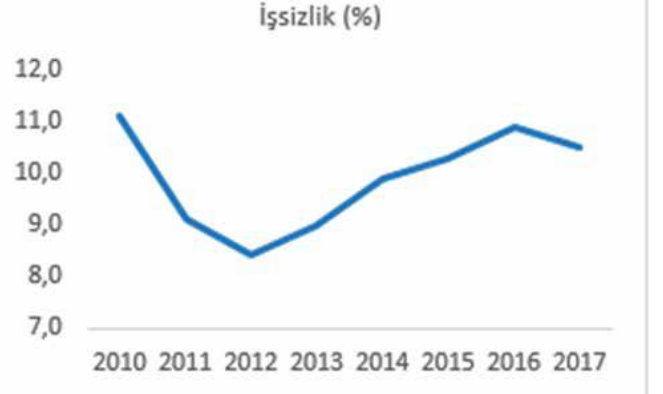
2001 Krizi sonrasında bankacılık ve finansal piyasalara yönelik düzenleyici önlemler 2008 Krizinde bu alanlarda krizin önemli bir sarsıntıya yol açmasını sınırlı da olsa engelledi. Krizi daha çok üretim yapan yani reel sektör yaşadı.

Ekonomik Gösterge	22.05.2013	21.06.2017	Durum
Büyüme (%)	3,1	5,0	+
İşsizlik (%)	9,4	11,7	-
Kişi Başına Gelir (USD)	12.480	10.103	-
Enflasyon (%)	6,51	11,72	-
USD TL Kuru	1,84	3,53	-
Gösterge Faiz (%)	5,08	11,08	-
TCMB Faizi (OFM) (%)	5,4	11,95	-
BIST 100 (TL)	93.179	99.332	+
BIST 100 (USD)	5,06	2,81	-
CDS Primi	118	190	-

Kaynak: Mahfi Eğilmez - Kendime Yazılar, Türkiye Ekonomisi ve Kriz

Yukarıdaki tablo ile ele alınan 4 yıllık süreçte büyüme rakamları haricinde ekonomide ciddi bir bozulmanın meydana geldiği gözükmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin büyüdüğü doğru fakat düşen gelirin düşmesi durumu bize bu büyümenin ekonominin temel sorunlarını çözmediğini göstermektedir. Özetle yukarıda sıraladığımız ve kolayca çözümlenemeyecek olan problemleri çözmek için büyüme rakamlarından önümüzdeki dönemde fedakarlık etmek gerekmektedir.

Bundan sonraki kısmı daha anlaşılır olması açısından, temel birkaç başlık üzerinden ilerleyerek noktalayacağız.

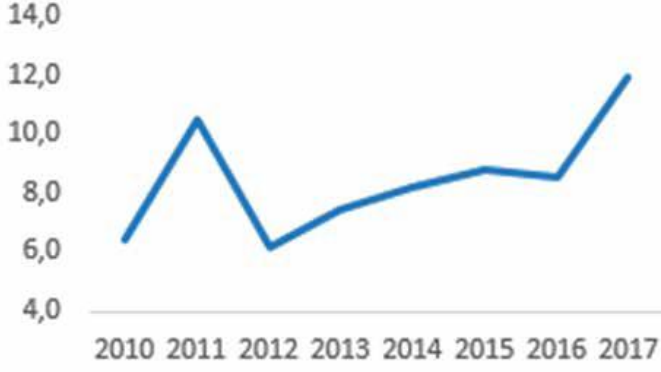

Ekonomik göstergelerden en önemlisi işsizliktir. İşsizliği çözmeyen bir büyüme başarısızlıktır. Ekonomik maliyetiyle birlikte topluma sosyal maliyet yükleyen en önemli sorundur. İstihdam yaratmayan bir büyümenin olması, işsizliğin kalıcı sorun olmasına sebep olacaktır. Boşanma, suç vb. sorunların işsizlikle paralel artış göstermesi işsizliğin sosyal maliyetinin göstergelerindedir.

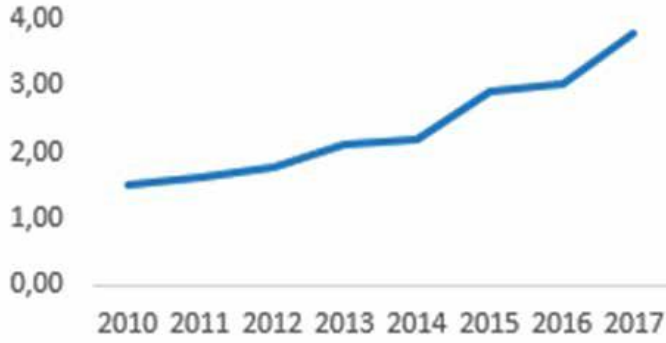
İstikrarsız büyüme dolayısıyla, bireyin refahına katkısı en yüksek olan emek piyasasındaki bu sorun gelir dağılımı arasındaki makasın giderek artmasına sebep olmaktadır.

Enflasyon (%)

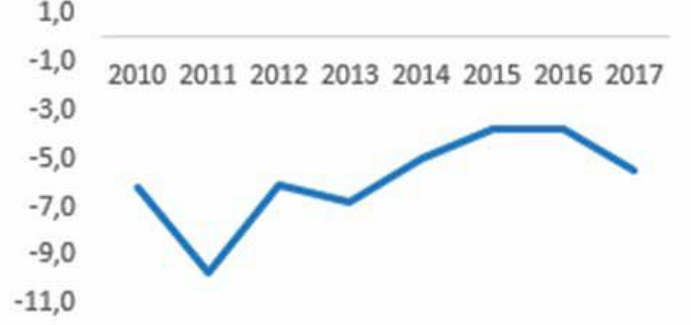
Enflasyon yüksek bir seyir izlemektedir. Merkez Bankası, hedefinden çok uzaktır dolayısıyla Merkez Bankasının para politikasının başarısına olan inanç azalmaktadır.

USD/TL Kuru

TL de çok ciddi bir değer kaybı söz konusudur. Yaşam maliyetinin çok ciddi artmasına sebep olmuştur. Hem üretimi hem de tüketimi olumsuz etkilediğinden yaşam maliyeti artmaktadır. Bununla beraber kurun artması dolarizasyona (ulusal paranın yerine dolar kullanılması) sebep olması dolayısıyla yerli paraya olan itibarın azaldığı görülmektedir.

Cari Açık / GSYH (%)

Cari açığın GSYH oranı yüksektir. İç tasarruf oranlarının düşük olması nedeniyle cari açığın finansmanının yabancı tasarruflarla karşılandığı bir ekonomide sürdürülebildiği sağlamak pek mümkün değildir.

Seçim ekonomisine girilirken Genişletici Maliye Politikaların (harcamaları artırıcı) uygulanması bozuk olan makroekonomik göstergeleri (enflasyon, dış borç stoku, cari açık vs.) daha da kötüleştirecektir.

Olağanüstü halin devam etmesi ve bu atmosferde seçime gidilmesi, stratejik olarak ateş çemberinin içinde olan ülkemizi belirsizlikler dolayısıyla zor günler bekleyeceğini işaret etmektedir.

YENİ NESİL DEMİŞKEN

Ahmet ENGİZ

Toplumların geleceğe ulaşabilmeleri için yeni nesillere ihtiyaçları vardır. Ancak bir toplumun gelecekte de varlığını sürdürmesinin yanında dünya üzerinde bir ize, kaliteye sahip olması gerekmektedir. Bunu ancak sosyal, teknolojik ve bilimsel alanlarda değişip gelişerek yapabilir toplum. Peki gelecekte tüm bunları kimin yapmasını bekliyoruz?

Çocuklar! Toplumun yarınlarıdır. Aile kurumunun içine doğup belirli sosyal iletişimlerle büyüyen çocuğun gelişiminin ilk yılları yetişkinlik zamanlarındaki mizahları, bir ölçüde alışkanlıklarını ve vicdani gelişimlerini belirleyecektir. Çocuğun iletişim kurduğu ilk kişiler olan anne ve babanın bu açıdan görevleri büyüktür. Bünyelerine bir üyenin daha dahil olması aile ve toplumu çok kritik bir yola saptırmaktadır. Tabi çocuğun toplumun bir üyesi olması işin küçük bir kısmıdır. Çocuk hayatının ilk birkaç yılında aldığı mesajlar, geliştirdiği sağlıklı iletişimlerle var olur/edilir. Çocuklar küçük insanlardır, onlarla konuşurken göz hizalarına inmeniz, yan yana yürürken hızınızı onlara göre ayarlamanız gerekir. Çocuk ile gerçekleştirilen bunun gibi bir ilişki ona değer verildiğinin, umursandığının mesajını verir. Peki ebeveynlerin iş hayatı, günlük karmaşalar, sıkıntılar içinde ihmal ettiği çocuklar ne olacak? O çocukların bir parçası oldukları toplum ne olacak? Bu noktada Doğan Cüceloğlu'nun tespiti :

“Çocukluğunda, ‘Sen yoksun, umursanmaya değmezsin’ mesajını ailede bolca alan çocuk, okulda, sokakta, toplumda, trafikte de bu mesajları ala ala gerçekten kendinin umursanmayacak bir kişi olduğuna inanmaya başlar. ‘Umursanmaya değmezsin’ mesajıyla büyüyen böyle bir kişi, bürokraside veya meslek yaşamında mevki sahibi olunca, umursanmak için, ‘Sen benim kim olduğumu biliyor musun?’ deme ihtiyacı duyar. Altındaki kamyonla sollamanın yasak olduğu yolda araçları sollayan şoförün yüzündeki ifadeden de şu anlaşılır: ‘Kamyonum arabayı ezeceği için beni umursamalısn.’ Eline fırsat geçince umursanmamışlığın acısını çıkarmak, insanlar için doğal bir davranıştır. Öte yandan, çocukluğunda, ‘Sen varsın, sen değerlisin’ mesajını ailede, okulda, sokakta, toplumda çokça alan çocuk, kendinin değerli olduğuna inanır, özgüveni gelişir. Kendini değerli gören kişi, karşısındakini de değerli görme tavrı içinde olur. Mevki ve görevi ne olursa olsun, umursanmak için, ‘Sen benim kim olduğumu biliyor musun?’ deme ihtiyacını duymaz.” (Cüceloğlu, Doğan, ‘Keşke’siz Bir Yaşam İçin İletişim Donanımları, Remzi Kitabevi, 1.Baskı, s. 92-93.)

Toplumun yarınları olan çocukların vicdani yönden gelişimleri önemlidir. Öyle ki çocuk yetiştirilirken başkalarının hayatlarına, yaşam sınırlarına saygı duymayı öğrenmelidir. Çocuklar bunu öğrenmeden, benimsemeden büyürlerse tam da Olacak O Kadar programının ‘Gürültü’ skecindeki saygısız karakterlere dönüşürler. Skeç gece yarısı uyumaya hazırlanan bir çift ile başlar. Anak üst kattaki komşuları gecenin o saatinde misafir ağırlamakta ve şarkılar söyleyip yüksek sesle konuşmakta, gülüşmektedirler. Alt kattaki çift başta ‘Şimdi susarlar’ demelerine rağmen gece boyunca uyuyamazlar.

En nihayetinde üst katın gürültücü misafirleri evlerine gitmeye karar verirler ama apartman boşluğunda asansör beklerken ve kapı önüne indiklerinde de ev sahibi ile (balkondan aşağı) bağıra çağıra muhabbete son noktayı koyarlar. Her şey bitti sanırsınız ama misafir aile gecenin ilerlemiş saatine aldirmeden ayrılış selamı niyetine birkaç kez kornaya basar. Mesaj gayet açıktır ve uyumaya hazırlanıp uyuyamayan çift malum soruyu dile getirir: *“Yahu şunu ne zaman öğreneceğiz, bir insan kendi sınırları içinde başkasını rahatsız etmeden yaşayamaz mı bu ülkede?”* ve skeç biter. (Şimdi bu skecin abartılı olduğunu düşünenler de olabilir ama inanın gerçekler böyle.)

Bir toplumdaki bireylerin birbirlerinin yaşam özgürlüklerine saygıları ve yeni nesillerin bu doğrultuda yetiştirilmeleri o toplumu yaşanılabilir, üreten ve dünya üzerinde iz sahibi yapar.

ASKER ÇOCUĞU OLMAK

Berkay YILMAZ ÖZ

Hayatın en önemli kavramlarından disiplin ile çok erken yaşlarda tanışırın eğer asker çocuğuyusan. İstemeden de olsa sen de kendini bu hiyerarşinin içerisinde bulursun. Söz vermenin de verilen sözü tutmanın da ne denli önemli olduğunu iyi bilir askerın çocuğu. Başarır mı başaramaz mı bilinmez ama asker çocuğu olmak zamanı iyi programlamak; programladığı zamanı iyi yönetebilmektir.

Memleket nedir ?

“Doğduğun yer mi , doydüğün yer mi ?” Türkiye Cumhuriyeti askeri personeli memleketinde görev yapamaz. Hele ki Jandarma ise...

Böylece yaşamını memleketinden uzak, gurbette idame ettirirsin. Bir çoğunun haritada yerini dahi gösteremeyeceği , ülkenin en ücra köşelerinde bizzat yaşamaktır asker çocuğu olmak. Zorunlu göçtür. Pınlı pırtını toplayıp Diyarbakıra, kolileri bantlayıp Kilis'e, bavulunu düzüp Siirtte taşınmak; bazen deniz kenarından dağa, bazen güneşin alnından iki metre kara savrulmaktır .Bu yüzdendir ki asker çocuğu hemşerilik duygusunu da hiçbir zaman tam anlamıyla hissedememiştir. Sürekli yer değiştiren bir insanın bir yere aidiyet duygusu ne kadar istenilen seviyede olabilir ki ? Bukalemun olmaktır asker çocuğu olmak ; her ortama uyum yeteneğini hızla artırabilmektir.

Ortalama her üç yılda bir doğudan batıya, batıdan doğuya şehir gezmek seni iki seçenekten birini seçme zorunluluğu doğuruyor. Zorunluluk diye de bir şey yok aslında.Hayatta zorunluluk olarak gördüğümüz bir çok şey aslında bizim öncesinde yaptığımız bir tercihin sonucudur.

Asker çocuğuyusan eğer ya çok sosyal, sıcakkanlı ve uyumlu olursun ya da asosyal, içine kapanık ve uyumsuz... Tercih işte...

“Birlikte aynı mahallede büyüdüğüm arkadaşım...” diye başlayan cümleler vardır. Asker çocuğu böyle cümle kurmaz , kuramaz. Çünkü hiç kimseyle aynı mahallede birlikte büyüyecek kadar uzun süre bir orada duramamıştır. Tam *“Kafama göre kız arkadaş buldum.”*, *“Aşığım ben artık.”* der, bilir aslında 5 ay sonra tayini çıkacağını. Ama gönül işte, söz geçiremez. Halbuki 5 ay sonra öğrenecektir :

“Eğer asker çocuğuyusan aşık bile olmaya vaktin yoktur.” Sokak taşlarını ezberlediğin şehirden , her dolaştığın mahalleden, her tanıştığın arkadaştan mecburiyetten ayrılmak; her ayrıldığı yere bir ruh bırakmak, daha küçük yaşında yarım yamalak hatıra biriktirmektir asker çocuğu olmak.

Üniversiteye kadar 6 okul değiştirmektir. Hayatının aşkını tam bulmuşken gidiyorum bile diyememek... Herkesin tanıdık olduğu sınıflara dımdızlak girmek, bir *“Merhaba!”* duymak için çırpınmak, arkadaşlıklara her sene sıfırdan başlamak...

Bir çok gittiğin yerde geldiğin yer ile çağrılmak; Siirtte Kırıkkaleli çocuk, Kiliste Siirtli çocuk... Bazı gittiğin yerde de sana çoktan lakap takılmıştır bile; *“Bozo, basketbolcu , dostum...”*

Asker çocuğu olmanın verdiği sorumluluk çabası. Bir askerın çocuğu babasının tüm yaşamsal risklerine, belirsizliklerine de ortak olur doğduğu gün.

Vatan-millet sevgisini her daim içinde yaşayan ve kurallara uyan bir yurttaş bilinciyle büyütölmek, baban emekli olana kadar lojmanda veya sivilde kirada oturduğün evin odasındaki duvara tuttuğün takımın, sevdiğün şarkıcının posterini dahi asamamaktır. Duvar saati takmak için oturma odasına çivi çakmaktan çekinmektir.

Asker çocuğu olmak lojmanda askerlerle büyümeektir. Doğuda kendini babanın mesleğini değiştirerek tanıtmaktır.

Tek binalı, iki nöbetçi askerli lojmanda otururken terörist grupların taşı saldırısından korunabilmek için ikinci kattan beşinci kattaki Hülya teyzelere zorunlu misafirliğe çıkmaktır.

Gece 03:52'de telefon gelir. Operasyon vaktidir. Yer Siirt, Pervari kırsalı...

Babanın giderken yanağına kondurduğu öpücüktür asker çocuğu olmak.

Sen uyu demelerine rağmen gecenin kör karanlığında saat 03:52'de Siirt, Pervari kırsalına helikopter ile uğurlamaktır. Annenin yatakta senin yanına yatıp sağ salım dönsün diye sabaha kadar dua etmesidir. Nöbetten yahut görevden döndükten sonraki üniformasına sinen ter kokusunu özlemektir.

Asker çocuğu olmak, asker kalmaktır; belki bir ömür boyu. Aynı Teğmen Çelebi'nin *“Mustafa Kemal'in Askerleriyiz!”* sloganı hakkındaki söylemleri gibi *“Mesleki tercihi askerlik olmasa da , üniformayı giymese de...”*.

ATA'YA MEKTUP

Atam;

Görmeden Sever mi insan. Ben seni sevdim Atam. Ditim söylemeye başladığında adını, kitaplarda gördüğümde resmini kalbimin ritmindeki değişimde sevdim seni.

Ben seni dayının gıftlığında kostururken düşündüm. Ben seni Mahalle Mektebінде dönüşünde, subay üniformıyla annenİN karşısında Selam dururken düşündüm.

Sonra sen umut oldun gözümde. Bandırma vapurunda aktiğin yolda muvaffak olmayı düşünürken düşündüm. Çanakkölede, Çank bayırında, Kocotepe'de dörbünle askerlerini ilerken düşündüm.

Işık oldun gözlerimde. Sonra da Cumhuriyeti ilan ederken düşündüm. Latin harflerini anlattığın kafa talimatının karşısında olduğumu düşündüm.

Kahramanın gözlerimde gururumsun. Milletimin kahramanı olduğumu Anıtkabire gittiğimde daha iyi anladım. Akın akın geliyordu. İnyanlar, yaşlısı, genci, yabancısı herkes saygıyla duruyordu karşında. Gözüm dilediği, gözlerim bağulandı. Mozaların biründe asker selamıyla selamlayıp kalbimde olduğumu fışıldadım.

Şimdi ben Türkiye Cumhuriyetinde özürce yaşayan, umutları olan ışık sacan bir gençsen senin sayende Atam. Saygıyla selamlayıp minnetimi sunuyorum.

Gökçe Nur Keleşçi
7/6 599

"Bu mektup Mudanya Atatürk Ortaokulu'nda, Nutuk dağıtımı sağladığımız esnada tanıştığımız Gökçe Nur KELEKÇİ kardeşimize aittir. Gökçe Nur aynı zamanda bu mektubu ile Mudanya Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu Atatürk'e Mektup yarışmasında birincilik kazanmıştır."

ANILARLA ATATÜRK

Meclisin açıldığı günün (23 Nisan 1920) akşamı yatsı vaktinden evvel Yunus Nadi, Mahzar Müfit, Ruşen Eşref, Fethi Beylerle Hoca Feyzullah Efendi ve ismini hatırlayamadığım birkaç milletvekili Direksiyon binasında toplanmışlar, Atatürk ile sohbet ediyorlardı. Bu konuşmalar arasında bir milletvekili:

-Paşam, bu güzel günün adını henüz koymadık, bir ad koyalım, dedi.

Bunun üzerine Atatürk, yarı karanlık odada koltuğunda doğrularak:

-İşgal kuvvetlerini nasıl olsa atacağız. Fakat karşımızda altı yüz senelik bir imparatorluğun dağılmış da olsa bir hükümeti duruyor. Onun karşısında Meclisimiz çocuk sayılır. Onun için bugünün adına “*Çocuk Bayramı*” diyelim. Büyüsün ve kendi zaferini kendi ilan etsin, buyurdular.

Atatürk'ün bu sözleri oturanların alkışları ve tasvipleriyle karşılandı. Böylece 23 Nisan Meclisin açılma günü, Çocuk Bayramı olarak kabul ve ilan edildi.

Ziya Oranlı, Atatürk'ün Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Anıları, Anlatan: Ali Metin (Atatürk'ün Emir Çavuşu), Ankara 1967 s. 84

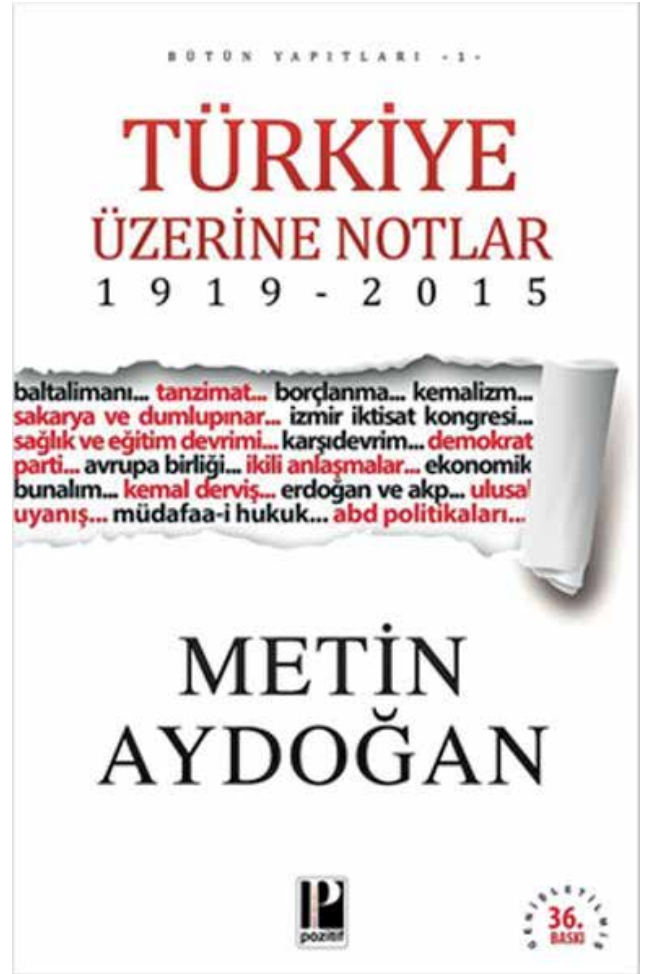
METİN AYDOĞAN

1945'te Afyon'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de, yüksek öğrenimini Trabzon'da tamamladı. İzmir Atatürk Lisesini (1963), Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesini (1969) bitirdi. "*Gençliğin aydınlanma çağı*" olarak nitelendirdiği 1968 gençlik hareketleri içinde yer aldı. Yüksek öğrenimi dışında tüm yaşamını İzmir'de geçirdi. Örgütlü olmayı bir uygarlık koşulu sayan anlayışıyla, birçok demokratik kitle örgütünde görev aldı. Çok sayıda yazı ve araştırma yayımladı, sayısız panel, konferans ve kongreye katıldı.

TÜRKİYE ÜZERİNE NOTLAR (1919-2015)

Emperyalizmin Osmanlı'yı kuşatması, ekonomik çöküş, yok olmakla karşı karşıya kalan bir ulusun direnişi ve Türk Devrimi... Sağlıkta, ekonomide, bayındırlıkta, iç ve dış siyasette, eğitimde atılımlar... Atatürk'ün özgün, bağımsız ulus devlet modeli... İkinci Dünya Savaşıyla birlikte yüz yüze gelinen geri dönüş, ABD ve AB politikaları, emperyalizm-Türkiye ilişkisi... 2015'te Türkiye'nin geldiği yer... Karşıdevrim, 'dip dalgası' ve ulusal uyanış... Aydoğan, yakın tarihimizin yaşamımızın en derinlerini etkileyen, bölük pörçük bilgilerle kavramaya çalıştığımız konularını bütünlüklü ve anlaşılır bir dille açıklıyor.

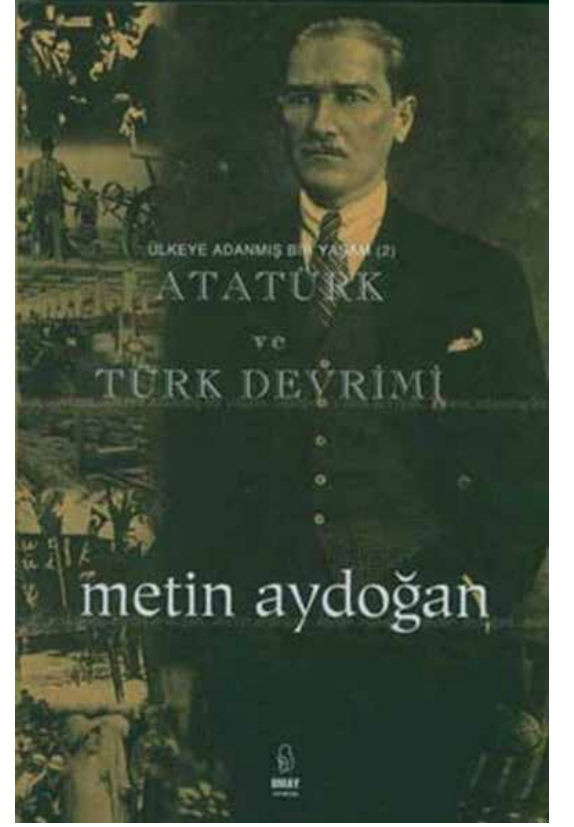

ATATÜRK VE TÜRK DEVRİMİ ÜLKEYE ADANMIŞ BİR YAŞAM

“Uçurumun kenarında yıkık bir ülke. Her çeşit düşmanla kanlı boğuşmalar. Yıllarca süren savaş. Ondan sonra içerde ve dışarda saygı ile tanınan yeni bir vatan, yeni toplum, yeni devlet ve bunları başarmak için sürekli devrimler...” Mustafa Kemal Atatürk

Savaş kazanılmış, vatan toprağı düşman işgalinden kurtarılmıştı. Ancak asıl savaş şimdi başlıyordu. Mustafa Kemal Atatürk uzun yıllardır planladığı devrimleri bir bir hayata geçirecekti. Ancak bu zorlu süreçte yoksulluk kadar karşıtlarının yıkıcı eylemleriyle de mücadele etmek gerekecekti.

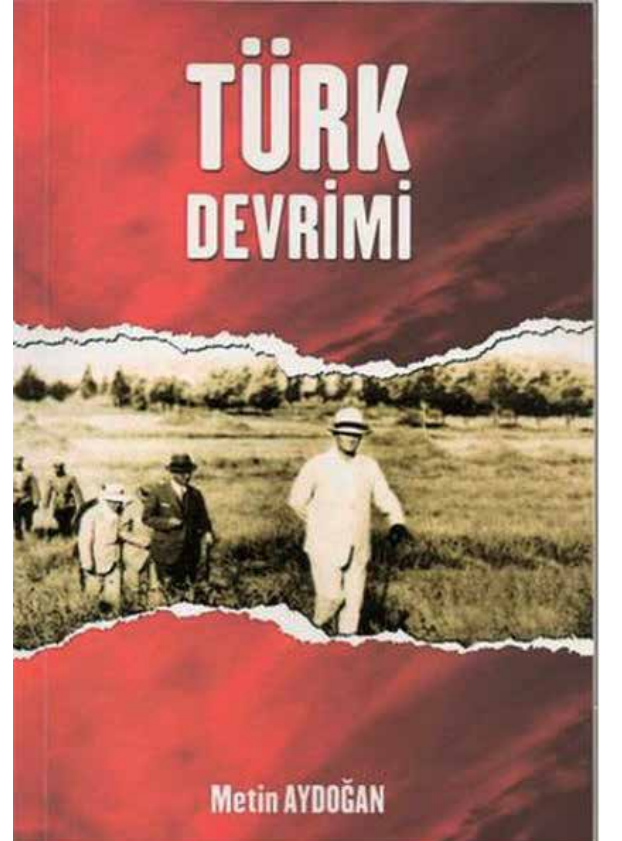
Metin Aydoğın, Atatürk ve Türk Devrimi'nde tüm dünyanın saygıyla izlediğı devrimlerin hayata geçiş sürecini ve o devrimlerin önderini az bilinen yönleri ile ele alıyor.

TÜRK DEVRİMİ

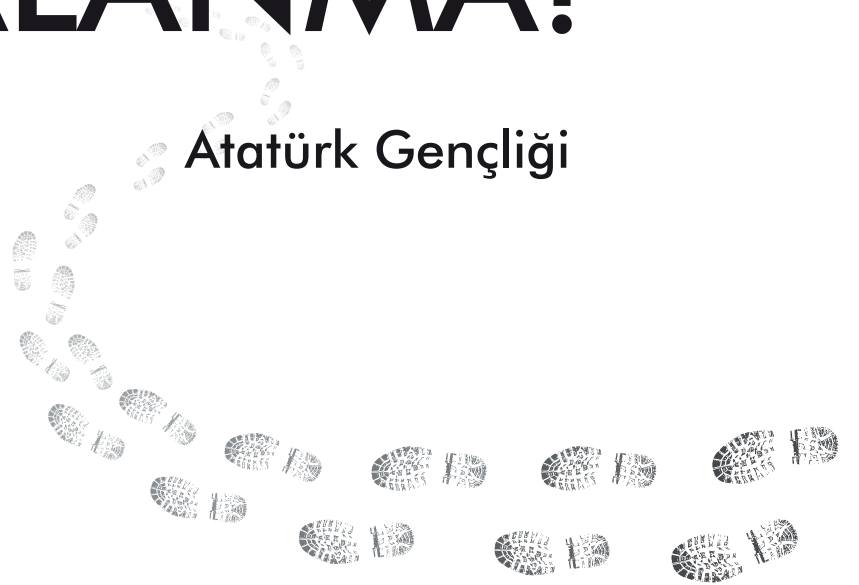
Türk ulusu, kendisini koruyacak öncü kadrolarını ve onların önderliğindeki ulusal örgütü yaratacaktır. Bu açıkça görülüyor.

Mustafa Kemal Atatürk'ün, *“kendiliğinden devreye giren elektrik şebekesi; tarihin emri”* dediğı ulusal direnç devreye girecek ve halkla aydınlar arasındaki büyük buluşma yeniden sağlanacaktır. Yurdunu seven herkes buna hazırlıklı olmalıdır.

Üç Kuruşluk Çıkarları İçin
Tarihi, Bilimi Hiç Sayanlar,
**Kendi Ceplerine De
Bir Şeyler Girecekse**
Vatanın Toprağını Bile Satanlar,
Menfaatle Kalkıp Para ile Yatanlar,
Sana Yer Bulamayabilirler Paşam;
**Ama Sen Vatandaşın
Baş Köşesinde Hala
TASALANMA!**

Atatürk Gençliği

#KampüsündeAtatürkçülerVar